

Ρωσική διανόηση: Γιατί προτιμούμε την ελληνική παράδοση (Κ. Λεοντίεφ, Συγγραφέας)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=154981>]

Ομολογώ ότι από εκείνη την στιγμή άρχισα να μην βλέπω την Αρχαία Περσία έτσι, όπως με έμαθε το σχολείο των δεκαετιών του '40 και του '50 καθώς και η ποίηση και τα περισσότερα ιστορικά έργα που έτυχαν να βρεθούν στα χέρια μου. Νομίζω ότι υπάρχουν πολλοί που έχουν αυτού του είδους αναμνήσεις.

Μού φαίνεται ότι ο κύριος λόγος εδώ συνίσταται στο ότι η Περσία δεν μας άφησε τόσο καλά λογοτεχνικά έργα όπως μάς τα άφησε η Ελλάδα. Οι Έλληνες ήξεραν να τα απεικονίζουν όλα πιο ρεαλιστικά και πιο χειροπιαστά, να το πούμε «πιο θερμά» από τους άλλους γείτονες και συγχρόνους τους και γι' αυτό τους γνωρίζουμε καλύτερα και τους αγαπάμε περισσότερο παρά όλα τα μειονεκτήματα και τα λάθη τους.

Φωτο: Δημήτρης Ηλιόπουλος

Η σιωπή δεν είναι πάντα γνώρισμα της έλλειψης περιεχομένου. Η G. Sand αποκάλυψε σωστά τους ανθρώπους που είναι μεστοί με τον νου και την ψυχή, αλλά δεν είναι προικισμένοι με την δυνατότητα να εκφράσουν την εσωτερική ζωή τους ως les grands muets, και στον αριθμό τους εντάσσει και τον γνωστό επιστήμονα G. St.-Hilaire που πιθανόν καταλάβαινε πολλά και προέβλεπε πιο βαθιά από τον συνάδελφο και αντίζηλό του Ζωρζ Κυβιέ, αλλά ποτέ δεν μπόρεσε να τον υπερνικήσει σε λογομαχίες.

Η επιστήμη όμως ύστερα δικαιολόγησε σε πολλά πράγματα τον St.-Hilaire. Μπορεί και η Περσία να ήταν σε σχέση με την Ελλάδα ένας αυτού του είδους Grand Muet. Υπάρχουν και παραδείγματα που είναι πιο κοντά μας. Ας εξετάσουμε την ζωή της Ρωσίας από την εποχή του Μεγάλου Πέτρου μέχρι τις ημέρες μας. Μήπως αυτή με την πολυπλοκότητα των φαινομένων της δεν είναι πιο δραματική, πιο ποιητική, πιο πλούσια τουλάχιστον από την ιστορία της ομοιόμορφα μεταλλασσόμενης Γαλλίας του 19ου αιώνα; Όμως η Γαλλία του 19ου αιώνα μιλάει για τον εαυτό της ακατάπαυστα, ενώ η Ρωσία μέχρι τώρα δεν έμαθε ακόμα να μιλάει για τον εαυτό της καλά και σοφά και συνεχίζει όπως και πριν να επιτίθεται στους δημόσιους υπαλλήλους και να φροντίζει περί του κοινού «οφέλους».

Η Ρώμη, ο μεσαίωνας της Ευρώπης και ακόμα περισσότερο η Ευρώπη της νεώτερης, της πιο κοντινής σε μας εποχής μάς άφησαν επίσης την τόσο πλούσια και διαδεδομένη με χίλιους τρόπους λογοτεχνία που τα αισθήματα, τα παθήματα, τα γούστα, τα κατορθώματα και ακόμα και τα ελαττώματα των Ρωμαίων, των ιπποτών, των ανθρώπων της Αναγέννησης, της Μεταρρύθμισης, των ανθρώπων της πούδρας και των rappers, των ανθρώπων της επανάστασης κ.λ.π. μάς είναι γνωστά, κοντινά και λιγότερο ή περισσότερο οικεία. Από την εποχή του Πεισίστρατου ή ακόμα και του Τρωικού πολέμου μέχρι την εποχή του Μπίσμαρκ και της αιχμαλωσίας του Σεντάν μπροστά μας περνούν πάμπολλα πρόσωπα που είναι ελκυστικά ή αντιπαθή, ευτυχισμένα και δυστυχισμένα, αμαρτωλά ή ενάρετα, αλλά πάντα πάμπολλα πρόσωπα που είναι ζωντανά και κατανοητά για μας. Οι άλλοι από μας συμπαθούν τα μεν πρόσωπα, οι άλλοι τα δε, οι άλλοι προτιμούν τον χαρακτήρα ενός αριστοκρατικού έθνους, στους άλλους αρέσει η δημαγωγία, ο ένας προτιμάει την ιστορία της Αγγλίας της εποχής της Ελισάβετ, ο άλλος την Ρώμη κατά την εποχή της αίγλης της, ο τρίτος την Αθήνα του Περικλή, ο τέταρτος την Γαλλία του Λουδοβίκου ΙΔ΄ ή την Γαλλία της Εθνοσυνέλευσης, αλλά σε κάθε περίπτωση για περισσότερους ανθρώπους μιας μορφωμένης κοινωνίας η ζωή όλων αυτών των κοινωνιών είναι μια ζωντανή ζωή που είναι κατανοητή έστω και αποσπασματικά, αλλά κατανοητή στην καρδιά τους.

Η βυζαντινή κοινωνία, επαναλαμβάνω, αντιθέτως έπαθε από την αδιαφορία ή την εχθρότητα των δυτικών συγγραφέων, από την απροετοίμαστη και μακρόχρονη ανωριμότητα της ρωσικής επιστήμης μας.

Το Βυζάντιο το φανταζόμαστε σαν κάτι (να το πούμε απλά, όπως το λέμε καμιά φορά στις συζητήσεις μας) στεγνό, ανιαρό, παπαδίστικο και όχι μόνο ανιαρό, αλλά ακόμα και σαν κάτι λυπητερό και ύπουλο.

(συνεχίζεται)